

ve případě našem pouhé dovolávání se skutečnosti, na niž se žalovaná dráha v dovolacím spise omezuje, že okno bylo z jakési neznámé vnější příčiny rozbito. Chtějíc uplatnití exkulpační důvod neodvratné náhody neb vyšší moci s úspěchem, musila by žalovaná dráha — kterou by kterákoliv »vnitřní« náhoda v podniku, na př. samovolné prasknutí skla z důvodů svrchu uvedených ani ve případě tomto povinnosti ku náhradě nesprostila — povinna dokázati, kterou »vnější náhodou«, to jest kterým z venčí příslým zjevem přírodním, jejíž nebyla s to odvrátiti prostředky přiměřenými jich účelu, bylo sklo okna rozbito. Takovouto vnější neodvratnou náhodu nemohla však žalovaná dráha ani určitěji označiti, následkem čehož se již proto marně dovolává exkulpačního důvodu neodvratné náhody. Příklady v dovolání uvedené jsou voleny nadto i nevhodně, poněvadž námitka, že okno bylo někým z venčí rozbito, ať kamenem neb střelou, zůstává námitkou zavinění třetí osoby i tehdy, když zůstal pachatel neznám, a otázka, zda jest námitka tato opodstatněna, jest otázkou jen čistě průvodní. Slušelo proto dovolání zamítnouti.

### Čís. 156.

**Smlouvu, vedle které jeden manžel má za odstupné státi se spoluvlastníkem nemovitosti, dosud výlučně druhému manželovi patřící, dlužno považovati za smlouvu svatební. Se žalobou o rozvod manželství od stolu a lože lze spojití žalobu o zrušení smluv svatebních. Pro vypořádání majetkových poměrů následkem zrušení smlouvy svatební jest rozhodnou doba, kdy smlouva byla uzavřena.**

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 212/19.)

Manželé Tomáš N. a Marie N. podali na sebe navzájem žalobu o rozvod manželství od stolu a lože. Marie N. domáhala se ve své žalobě zároveň výroku, že zrušuje se smlouva, uzavřená mezi manžely notářským spisem ze dne 23. února 1917 a Tomáš N. uznává se povinným, by proti vrácení postupní ceny a náhradě nákladů, jím na nemovitosti vynaloženého, dohromady celkem 2.200 K, zpět postoupil své manželce polovici chalupy č. p. 30 ve V. i s pozemky za podmínek v žalobě blíže naznačených a dal na svůj náklad vymazati břemena, na jeho polovici chalupy váznoucí. Co do vzniku řečené smlouvy udaly obě strany ve sporu souhlasně, že již před svatbou při tak zvaných námluvách, kde se jednalo o tom, kdo co do manželství přinese, Tomáš N. ještě jako nápadník a ženich žádal, aby se stal polovičnickem chalupy jako manžel a žalobkyně prohlásila, že jest s tím srozuměna, by on, který přinášel také hotovost, za to se stal jako její manžel a řádný muž polovičnickem chalupy, dále že po svatbě se prohlásili stejně a nechali si smlouvu tu napsati, že po svatbě u notáře pak hlásili, že muž přinesl peníze a že za to se má státi polovičnickem, o tom, v jaké formě se má smlouva napsati, ponechali vše notáři, že Marie N. postoupila mu polovici chalupy jen proto, že byl jejím mužem, chalupu neb polovici její jinak by vůbec nebyla zcizila a nejed-

nao se o to, by dostala peníze, nýbrž chtěla býti s mužem živa a hospodařiti, že také Tomáš N. beze sňatku by Marii N. nebyl přinesl peníze a také by nebyl převzal polovici chalupy, nýbrž chtěl s ní žiti a hospodařiti na chalupě společně. Dle udání žalobkyně byla v době uzavření smlouvy cena polovice chalupy daleko vyšší než 1400 K, kterýžto obnos byl ve smlouvě uveden jako odstupní cena; činila prý až 6.000 K. Rovněž uvedl žalovaný, že usedlost má snad v nynější době cenu 12.000 zl., takže patrně i v čas postupu měla polovice mnohem vyšší než ujednanou cenu postupní. Všechny tři stolice uznaly srovnale na rozvod manželství od stolu a lože z viny obou manželů. Procesní soud první stolice (krajský soud v Českých Budějovicích) vyhověl též žalobě Marie N. o zrušení shora uvedené smlouvy, prohlásiv, že smlouva, která byla sepsaná několik jen dnů po svatbě a na základě ujednání, kteráž se stala již před svatbou, uzavřena byla výhradně vzhledem na tento sňatek a z důvodu sňatku tohoto; smlouvy však, které mají za předmět majetkové poměry snoubenců neb manželů a vzhledem k sňatku a z důvodu sňatku se uzavírají, jsou po rozumu § 1217 obč. zák. smlouvami svatebními, na čemž ničeho nemění ta okolnost, že v § 1217 obč. zák. a násl. smlouvy postupní mezi manžely výslovně uvedeny nejsou, neboť již ze slov, že tyto smlouvy mají za předmět »zejména« plyne, že jednotlivé druhy smluv, které náležejí mezi smlouvy svatební, jsou vypočteny toliko příkladmo a nikoli výlučně. Výtka předčasnosti žaloby není důvodnou, neboť předpokladem žaloby takové není, že by rozvod musel býti již pravoplatně vyřknut, stačí, že vyřknut byl, a není tudíž žádné překážky zákonité, žalobu tuto spojití se žalobou o rozvod a uznati jedním rozsudkem o obou žalobách. Okolnost, že snad mezi tím hodnota nemovitostí stoupla a hodnota peněz poklesla, nemá pro posouzení tohoto sporu žádného významu, neboť zrušení smluv svatebních má právě ten účinek, že vše se má vrátiti tak, by nastal stav dřívější, totiž, že každý manžel vrátí to zpět, co svatebními smlouvami od druhého manžela byl obdržel. Nárokům Tomáše N. na vrácení postupní ceny a jeho případným nárokům na náhradu nákladů, které mimo tuto postupní cenu, na nemovitost tu konal (§ 471 obč. zák.), učinila Marie N. zadost v prosbě žalobní, a to ve výši oběma stranám souhlasně určené. Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) zamítl žalobu Marie N., pokud domáhá se zrušení shora naznačené smlouvy, ježto smlouva ta jest smlouvou trhovou, nikoli smlouvou svatební, zejména pak není to smlouva o společenství statků dle §§ 1233 a 1234 obč. zák. Ve formě spisu notářského musila smlouva býti uzavřena podle odstavce b), avšak nikoli podle odstavce a) šu I zákona ze dne 25. července 1871, č. 76 ř. z. Na tom ničeho nemění skutková zjištění v rozsudku, neboť i dle tohoto skutkového zjištění stal se Tomáš N. »polovičnickem«, totiž spoluvlastníkem chalupy s pozemky za to, že přinesl hotovost, tedy peníze čili trhovou cenu. Nerozhodno jest, že manželský sňatek zavedl podnět ke smlouvě, o kterou jde. Pohnutka, z níž oba manželé uzavřeli spolu smlouvu tu, totiž okolnost, že byli manžely a že chtěli společně hospodařiti na nemovitostech, jež byly předmětem smlouvy, není způsobila, změnila smlouvu trhovou ve smlouvu svatební, to tím méně, poněvadž ve smlouvě není vůbec nikterak projevena. Odvolatel tudíž právem vytýká, že soud první stolice posoudil smlouvu tu nesprávně s hlediska právního. Proto bylo odvolání Tomáše N. v této

příčině vyhověno a rozsudek procesního soudu první stolice byl změněn v ten způsob, že žalobní žádost Marie N. o zrušení smlouvy ze dne 23. února 1917 se zamítá.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice.

### Důvody:

Z přednesu stran vyplývá, že se nejednalo stranám smlouvu uzavírajícím v podstatě a v pravdě o žádný kup, jímž se má dostatí prodávajícímu zpravidla úplaty za zcizený předmět, odpovídající aspoň přibližně jeho skutečné hodnotě, a jímž kupec má nabýti neobmezeného a výhradního vlastnictví koupeného předmětu. Že strany nezamýšlely uzavřítí smlouvu tohoto obsahu, jest patrné z toho, co bylo předem řečeno. Dle §u 914 obč. zák., nové znění, nesluší při výkladu smluv lpěti otrocky na slovném znění, nýbrž dlužno vyšetřiti úmysl stran a rozuměti smlouvě tak, jak toho vyžaduje obyčej poctivého obchodu. Posuzuje-li se s tohoto hlediska smlouva, již uzavřely sporné strany, nutno přisvědčiti k názoru procesního soudu první stolice, že se tu jedná o smlouvu svatební ve smyslu §u 1217 obč. zák. Ono jmění, jež měly obě strany, manželský sňatek uzavírající a jež přinášeli oba manželé do manželství, mělo se státi jaksi společným majetkem přihlížeje právě jen k manželskému spoluzítí a z tohoto důvodu měla různost druhu majetkových a hospodářských hodnot, jež přinášela do manželství ta která strana, býti smlouvou vyrovnána, manžel, jemuž se nedostávalo majetku nemovitého, měl býti i v tomto ohledu na roveň postaven své manželce, při čemž zase on měl přispěti prostředky, jež měl po ruce, hotovými penězi, takto měla býti spojenými prostředky utvořena v pravdě oběma stranám společná majetková základna, jež měla sloužiti jako zdroj příjmů k úhradě nákladů na manželské spoluzítí; při tom nebylo nijak přesně dbáno toho, zda hodnota toho, co poskytuje jedna strana druhé, se rovná úplně hodnotě příspěvku této strany. Mimo manželské spoluzítí a tím podmíněné společné hospodaření obou manželů neměla míti dle toho smlouvená úprava majetkových poměrů žádného významu a žádné platnosti. Jedná se tu tedy v pravdě o smlouvu uzavřenou mezi manžely o jmění za příčinou sňatku manželského, tedy dle §u 1217 obč. zák. o smlouvu svatební, proto se může žalobkyně dle §u 1264 všeob. obč. zák. právem domáhati toho, by smlouva tato byla zrušena, jelikož bylo uznáno na rozvod manželství od stolu a lože z viny obou manželů. Pokud se týče námitek vznesených žalovaným Tomášem N. proti žalobnímu nároku na zrušení dotyčné smlouvy, jež ostatně nebyly již uplatňovány v řízení dovolacím, byly tyto vesměs správně vyvráceny již procesním soudem první stolice, pročez stačí odkázati žalovaného na onu část rozsudku prvního soudu, jež tu přichází v úvahu.

### Čís. 157.

**Zřídí-li se o směnečném dluhu dluhopis, obsahující vedlejší závazky, směnečnému závazku cizí, přemění se směnečný dluh obnovou na dluh obecnoprávní.**